

eklatant Feilgreb sum dette, at det danske Landsting nedsatte en Kommission til at undersøge hvorvidt visse betydelige Færing og tro, danske Under-saatter plejede landsforræderlige Underhandlinger med andre Lande.

For alle, der blot var i Besiddelse af en minimal Maal-følelse og kendte Forhold og Personer paa Færoerne, maatte en saadan Tanke være aldeles absurd, og den kunde umuligt opstaa i en Hjerne, der ikke var defekt, men en saadan Hjerne var tilstedes i Amtmand Rytters Hoved og det herostratiske Berømmelsesværk fuldførtes derfor ved ham. De synlige Resultater findes i den voluminøse Betænkning, der paa Færoerne har faaet Navnet »Fålabók«; men de usynlige Resultater ved-bliver desværre at staa undslæ-teligt i mange færøske Hjerter, stadig og fremdeles som en Hindring for et godt Samarbej-de mellem Danmark og Fæ-roerne.

Hvorvidt Følgerne af dette store Feilgreb nogensinde bliver udjævnet er ikke godt at sige; men det sker ikke uden Fæ-riinger og Danske først kan rek-ke hinanden Haanden som Ligemænd, frie og fræle Lige-mænd, erfarne og belærte om hinandens virkelige Forhold, fuldt ud anerkendende baade sine egne og hinandens Fortrin og Mangler, rede til gensidig Hjælp af en ærlig Hu.

Naar nu baade færøske Sam-bandsmænd og de konservative Partier i Danmark bitterlig be-klager Resultatet af det sidste Landstingsvalg, bør de have det Svar, at her har de det første foreløbige Svar paa den Tort, de voldte frisindede Færing ved Nedsættelsen af Landstings-kommissionen. Nu har den Del af det færøske Folk, som de den Gang formædmede saa blodi-gt sendt Danmark den Mand, Johannes Patursson, som Svaning Rytter uretfærdigt og blindt sigtede for Landsforræderi.

At dette er et Svar, hvori der ligger en dyb og mørk Al-vor, maa gode danske Mænd forstaa. Det betyder sikkert ingenlunde, at et frugtbart Sam-arbejde er muligt, men det be-tyder, at Fremtidens Samarbej-de maa grundes paa noget andet en Fortiden. Det betyder, at Færing ikke oftere ønsker se danske Embedsmænd med Rytters And heroppe.

Den gamle fordomsfulde Tid er nu forbi. Pendulet har vist ogsaa naaet sit største Udsving til den modsatte Side.

Det mystiske Ord: Dan-skerhad maa bringes til at forsvinde, der maa indtræde en Ligevegtstillig, hvori der kan arbejdes i Forstaaelse og Tillid. Devisen fra Paturssons første Rigsdagstid, »Tillid skaber Tillid«, maa drages frem igen, thi kun deri ligger Muligheden for et godt Resultat.

Vel rumles der endnu fryg-teligt med de gamle tomme Sambandsvogne, og Ekkoet lyder hult fra de konservative Kredse

i Danmark; men man tør dog haabe, at de frisindede Partier i begge Lande vil kunne finde en Form, hvorunder Samarbej-det kan fortsættes til Ære for Danmark og til Gavn for Fæ-roerne.

„Føroyatíðindi“ og landstingsvalið.

I »Føroyatíðindi«, dagsset 1. sept. í ár, stendur eitt lit goggi um landstingsvalið.

Greinin endir við Kirkjaards vísdómorðum: »Tag et Bræk-middel!«

Eg kann skilja, at hesi væl-meinti orð, eru vorðin manni, ið hevur gingið hjarta- og búk-sjúkur síðani lógtingsvalið sein-asta, so innarlíga kær sum ein hjálpi nú einaferð altíð er. At hann — eg ivist ikki um ta góðu meining — í villum nýtir tey um víðurskipti, har ið eingin torvur er á teim, fara vit at bera yvir við eins og ein altíð ger við teir, ið stinga upp »sum ketta upp ár hovdatrogí«.

»Brækmiddel« skal vera frá-likti fyrri hjarta- búk- og gallísku. Sum vælmeiniandi maður fari eg at ráða tygum, ið lofta við Søren Kirkjaards vísdómi: tak eitt reiðuliga kraftugt spýggjupulvur. Eg vóni, ta kemur at bata tygum, so oíl hin kvalandi og verkandi ílskan kann varpast upp, og tygum gerast tá kanska so greiður og klárur, at tygum t. d. meiri enn so kunnu fata, at maður, ið skapar ein firvald ella dreka er líka so lítið eins við firvaldin ella drekan sum ein pottamak-ari við pottin, hann ger. Og lesa tygum so um aftur, hvatið Sambandsins hovuðsblaðgagn »Dimma« hevur skrivað um t. d. landstingsvalið eins og henn-ara »bedýran« av áðrenn valið, at einki fyrilá, sum kundi heimila eina uppfatan av okkum javn-aðarmonnum sum verandi loys-ingarmenn, also ikki »Samho-righedens Mænd«, og taka tyg-um so sama blaðs »bedýran« aftaná valið um at javnaðar-menn als einki hovdu latið greitt um eitt samarbeiði »paa Samhøghedens Grundlage« — gera tygum tygum ómak við hesum, fara tygum at fata, at tað er ein stór villa og stórt hopiløysi at skjóta við tí, at javnaðarmanna landstingsvni — eg — hevur vilja borað seg inn sum ein »Samhøghedens Mand«, skinkla frá eini politisk-ari stóðu til aðra. Og tygum vilja eisini skilja javnaðarmanna landstingsvni svar — gloym ikki, at tað var givið aftaná valið, also einki friggj og eingin boran seg inn fyrri landstings-sessins skyld. Hetta svar uppá harra A. Samuelsen brigdan javnaðarmonnum fyrri at hava svikið við ikki at hava forðað loysingarmanninum Patursson var greitt og logiskt: vildu Sambandsmenn halda fast við, at valið fyrri teir galt »Løsrivel-se« ella »Samhøghede« var tað eisini eyðsæð, at teir hovdu valt ein »Løsrivesens Mand«

heldur enn ein socialistiskan »Samhøghedens Mand«. Teir hovdu jú fingið greitt at vita, at javnaðarmenn valdu ikki harra Effersø, tí hann var av-gjörður mótsóðmaður av socialismuni, og sjálvir hovdu teir sum sagt útalað, at einki lá frammi, sum gav teim rætt til at kasta javnaðarmenn í part við loysingarmenn. Hevur pulvurið virkað væl, vilja tygum afturat orka at fata, at tað at veita Føroyiskum og Føroya lógtingi teirra náttúrliga rætt er ikki tað sama sum loysing og hevur heldur ongan brodd móti javnaðarmonnum í Danmark — tað var óivað onkrum ikki ókært at ilt var millum teirra og okkara, men her verða teir snyttir. Sjálvandi skal »broddur« berast mót afturhaldandi sjálv-stýrismonnum eins og móti sambandsins afturhaldi. Men allir rættir javnaðarmenn skilja, at gott samarbeiði og samvirkan og veran kann ikki byggjast við lukkan og undirbrátslyndi. Hin holla »Samhøghede« stend-ur við, at menn molast sum javnir, fríir og frælser, og geva og unna hvørjum øðrum alt, sum fremur og ríkar lívið. Tí-lik kor og tilfíkur háttur at finna á í samvirkan eru aðr-ir og sterkari »Samhøgheden« títur, enn teir Sambandið held-ur í.

Væl var um Føroyatíðindi og felagir tess sleptu undirbráts-lyndisbondum og fylktist við teim, ið vilja binda við sjálv-ræðis-, samræðis- og javnaðar-bondum.

P. M. Dam.

Føroya Løgting 1928.

Valrættaraldurin. (Onnur viðgerð).

Mitens var orðforari meiri-lutans, greiddi frá tí, ið var at fara fram fyrri at seta valrættar-aldurin til lógtung og sóknarstýri niður til 21 ár. Men var hann ikki samdur javnaðarmonnum, ið hovdu serslakt uppskot um eisini at lækka valrættaraldu-rin til fólkatingið eins og at gera treytirnar til kommunuvalin til tær somu sum til lógtungvalið.

A. Samuelsen segði samband-sins áskoðan at vera lann, at rættast var at biða til valrættar-aldurin varð broyttur í Dan-mark. Hann helt ikki koma at ganga langa tíð til tess. Talaði hann annars um, at torført var at siga, nær maðurin var búgvín at velja.

P. M. Dam: Vit javnaðarmenn eru samdir við sjálvstýrismonnum um um at seta valrættaraldu-rin til lógtung og sóknarstýrin niður til 21 ár. Føroyingar, ið tíðliga vera við til at taka lokini og arbeiðsins ábyrgd, eiga eisini at sleppa tíðliga fram at velja og vera við til at stýra land og fólk. Men vit javnaðarmenn ganga nógv víðari. Vit halda rætt vera og mæla til, at 21 ára gomul skulu sleppa at velja eisini til fólkatingið. Og vit mæla til, at treytirnar til kommunu-valin skulu gerast tær somu sum til lógtung.

Nú eru treytirnar um at galda skatt sum ein koyril, og tekur hann valrættin ofta og títt frá monnum og kvinnum, sum av fátækraðómi ikki kunnu betala. Einans fyrri tey, sum at kalla einki eiga, er rætturin til at royna at vera

við til at bota um tey syndar-ligu kor og víðurskipti, tey eru stodd í. Tað er hægsta stig og órættvísi at rena eisini henda teirra rætt, eins og nú ofta verður gjørt.

Hevði hesin skattakoyril duga nakað viðvíkjandi at fingið skattin inn, var eitt sindur av meining í honum. Men tað ger hann ikki. Tí at ein samfelags-hugaður maður ella kvinna — tað eru bert hesi ið velja — ikki rindar skatt, kemur eina og aleina av tí, at tey ongan pen-ning hava millum hendir til ta tíðina, ið er sett fyrri at galda. Peningaviðurskiptini eru so ring nú, at fátækramaðurin — sum nú um dagarnar ávíst — sær næstan ikki oyra millum ár og dag. Tað er ikki meiri enn biligt, at hann sleppur uppí til at bota um kor síni. Hetta skilið, ella rættari óskilið, vil eg mæla monnum til at rudda burtur við at geva atkvøðu fyrri uppskoti javnaðarmanna.

N. Niclasen gav javnaðar-monnum allan rættin viðvík-jandi teirra uppskotum í hesu sok. Hann helt tað vera hin ræmasta órætt, at hesar treytir stóðu til kommunuvalið. Hann hevði annars sjálvur verið við til ikki at lagt lag í tær, men latið menn vali frá hond, annað hvørt teir hovdu gildið ella ikki gildið. Hann vildi geva atkvøðu við javnaðarmonnum.

J. O. Joensen helt tað vera lógið, at Mitens og Debess hovdu lagt hetta uppskot fram utan at tala við býráðið um tess stóðu Havni viðvíkjandi. Helt hann annars vera djarvt, at maður her á lógtungi tordi at koma fram við tilikun øðrum, sum N. Niclasen hevði latið fallið. Hann var annars ósamdur við javnaðarmenn um uppskot teirra og helt seg til tað, A. Samuelsen hevði sagt.

Debess hevði ikki ætla at lagt nakað afturat tí, framsogumað-urin Mitens bar fram. Men av tí, J. O. Joensen hevði funnist at, at hann og Mitens einki hovdu lagt valrættaraldu-rspurningin fyrri býráðið, skuldi hann siga, at býráðsval vóru ikki beinvegis politisk sum lógtungvalin. Til lógtungvalið seinasta hovdu vel-jararnir í Suðurstreytoy talað, so býráðslimirnir nýttist ikki at spyrjast í hesum máli. Hann var annars í principinum samd-ur við javnaðarmenn um tað rættvísi í uppskoti teirra. Men hann helt tað ikki vera klókt at koma fram við tí nú, av tí tað kanska vildi forða fyrri øllum.

Mitens helt tað ikki bera til at lækka valrættaraldu-rin til fólkatingið, tá valrættaraldu-rin í Danmark ikki lækkað sam-stundis. Stemmurnar taldu jú við hvørjum øðrum her uppi og har niðri, tá roknast skuldi eykamaður. Viðvíkjandi treyt-irnar til sóknarstýrvalið meinti hann, at rættur og skylda máttu fylgjast at. Meinti hann tí, at maður, ið ikki hevði gjørt sína skyldu við at galda skatt, átti ongan rætt at vera við at skipa fyrri kommunum.

P. M. Dam var fegin yvir, at Debess hevði givið javnaðar-monnum »principiell« rættin. Spell var, at hann ikki var við til at geva teim eisini »rætte« rættin. Tað var tað, sum munaði. Hann kendi seg at standa sterk-ari nú, við tað at Niclasen og Debess eisini evnaðu at siggja við javnaðarmanna eygum her, í millum at skilja og handla er ofta stult, tess betur. Til Mitens áskoðan var at siga, at tá vit góvu lógr her, máttu vit fyrst hugsa um gagn okkara, og áttu vit ikki so lættliga at lata okkum tarna av aðrari hugsan í Dan-

Vinduer, Døre og Lister.

Godt og billigt Arbejde.
Hugo Øster's Maskinsnedkeri,
Tlf. 216, Thorshavn. Tlf. 216.

mark. Hann dugdi ikki at siggja, at tað skuldi forða niðurstet-ingi av valrættaraldu-rin til fólkatingið, at valrættaraldu-rin var órðvísi í Danmark. Væl var tað satt, at moguliga kundi tað henda, at stemmur hiðani kundi telja við har niðri og óvugt. Men hetta hendi fyrri tað fyrsta næstan ongatið — hevði vist aldri hent — og fyrri tað annað hevði tað ikki stórt at siga. Vit meina jú, at 21 ár er hóskandi valaldu-r, javnaðarmenn í Dan-mark og aðrir politiskir flokkar í Danmark hava somu áskoðan, so her skilir at kalla einki. Við-víkjandi tí, at hvor maður skal gera skyldu sína fyrri at kunna velja, er at siga, at taka vit spurningin á henda hátt, skuldu vit eisini hugsa tað sama við-víkjandi lógtung- og fólkating- valinum. Her galda menn eisini skatt, um tað er meiri óbein-líðis. Vit kunna kortini ikki hugsa seleiðis, og skattakoyrilin virkar sum sagt heldur ikki, sum ættanin er við honum. Tað eru bert tey samfelags-hugaðu, sum velja. Tá hesi ikki galda skatt, er tað tí tey ikki kunna og soleiðis treingja mest til at sleppa at vera við til at bota um tey trongu korini, ið niva. Er tað nakar, ið ikki rindar skatt av góløysi og óryggjaligheit, so er hann so samfelagskaldur, at hann ikki leggur lag í nakað, heldur ikki í at velja. Hevur so hótanin um missin á valrætt-inum onga ávirkan á hann.

A. Samuelsen skilti ikki ikki Dam, at hann var so glaður yvir at Debess gav honum viðhald. Sjálvstýrisflokkurin hevði ikki sigrað uppá valrættaraldu-rin, sum Debess helt, ei heldur uppá reinar sjálvstýrisspurningar, men eina uppá at mála socialistaræðslu. Krossurin vartaði, sum kunnugt, upp við, at socialistarnir vildu taka kirkju, religion, Gud og ognarrætt burtur o. s. fr.

M. Samuelsen vildi bert spyrja Dam, um hann meinti, at sam-fundið ongar koyrlar skuldi hava. Tað kundi vera, at tað var rætt, at henda treytin til kommunuvalið var ein koyril. Men skuldi ein t. d. ikki kunna panta ella gera nakað fyrri at fáa skattin inn? Hann var ann-ars samdur við silt »partii«, sum A. Samuelsen hevði talað fyrri.

P. M. Dam: Harri A. Samuelsen má kunna skilja, at eg eri glaður, tá eg fái menn at halda við mær. Eg hevði verið eins glaður, um mær eydnaðist at fingið Samuelsen og aðrar eisini at ganga við. Hvat tað var, ið gav sjálvstýrinum sigur, veit eg ikki vist. Nú veit eg, at Samuelsen sigur seg at vita tað. Ja, socialistaræðslan er stór. Men hon hevur væl eisini virkað frá sambandinum, tí har týntist mikið út. Eftir hesum kunna vit so kanska rokna við meiri socialismu frá sambandinum, ið ikki, eftir Samuelsen orðum, tók so nógvur socialistaleitar. Til M. Samuelsen er at siga viðvíkjandi hugsan okkara, um vit skulu hava ongar koyrlar, heldur ikki pant og aðrar til at fáa skatt inn við, er at siga: Vit eru eingir vinir av koyrlum. Men eitt er greitt, vit skulu ikki nýta koyrlar, uttan teir eru gagnandi. Eg legði dyk á, at hesin skattakoyril gagnar einki, tvørturímóti, og má hann tí burtur.

Sakin fór í nevnd til 3. viðgerð